

PRESENTACIÓ

Ramon X. Rosselló, Josep Lluís Sirera

Universitat de València

John London

University of London

Aquest nou volum de la revista *Quaderns de Filologia. Estudis literaris* se centra en la recepció teatral des de la segona meitat del segle XX en l'àmbit europeu. Aquest fou, en un sentit ampli, l'eix temàtic triat pels seus editors. El resultat són 12 articles procedents de diferents universitats de l'Estat Espanyol i del Regne Unit, mitjançant els quals se'ns ofereix una mostra diversa al voltant de la recepció teatral, no només centrada en aquests territoris, i amb la consideració de llengües diferents (anglès, espanyol, català, basc, alemany, francès...), on la traducció, la crítica, els mitjans de comunicació i la interrelació de models, autors, temàtiques, etc., hi ocupen un lloc primordial.

Si repassem els articles, veurem que una part important d'aquests focalitzen la seua mirada sobre el teatre hispànic, tot i que l'objecte inicial de la recerca pugua ser el teatre estranger. Així doncs, l'article d'Anna Marí se centra en la recepció del teatre britànic contemporani al teatre comercial de la dictadura franquista i ens mostra com el teatre comercial britànic va tenir un pes considerable en la caracterització del teatre comercial de la dictadura i, per això mateix, va contribuir en part a delimitar el teatre renovador i compromés del període. Eduardo Pérez-Rasilla agafa com a objecte d'estudi el teatre d'avantguarda a la capital espanyola als inicis dels anys noranta i estudia la recepció que la crítica va donar a tres dels nous creadors del teatre espanyol: Carlos Marquerie, Antonio Fernández Lera i Rodrigo García. Juan A. Ríos Carratalá, a partir dels casos de Tricycle, Pepe Rubianes i Faemino y Cansado, examina les constants que es perceben en la recepció del teatre humorístic en la premsa contemporània. Així doncs, la consulta de nombroses revistes i ressenyes publicades durant més de vint-i-cinc anys evidencia l'existència d'estratègies reiterades dels còmics citats de cara a la promoció dels seus espectacles i, sobretot, el convencionalisme i escàs esperit crític dels periodistes en la realització d'aquests treballs.

En l'àmbit específic del teatre català, però tot connectant amb el teatre europeu, comptem amb els treballs d'Enric Gallén, Ramon X. Rosselló i

David George. Enric Gallén s'acosta a la presència el 1950 de la companyia de Louis Jouvet, la qual va representar al Teatre Romea, en el marc de les Galas Karsenty, *L'école des femmes*, de Molière, i *Knock*, de Jules Romains. La primera i última presència de Jouvet a Barcelona, segons ens explica Gallén, va ser molt ben acollida per la crítica i un públic selecte, que van poder gaudir de la professionalitat de la companyia, i va ratificar l'alt reconeixement amb què comptava el teatre francès a Catalunya, quan encara ni el teatre alemany ni l'anglès contemporanis eren suficientment coneguts pels professionals autòctons. L'article de Rosselló ens aproxima a la recepció de diferents models teatrals durant la segona meitat de la dictadura franquista, a partir de la qual s'emmarca l'escriptura inicial del dramaturg valencià Rodolf Sirera (València, 1948) i, especialment, l'obra *Plany en la mort d'Enric Ribera* (1972), un dels textos més innovadors del període. David George, situats ja en el teatre més recent, tracta diverses escenificacions de *Mòbil*, de Sergi Belbel (Terrassa, 1963), i la seua recepció crítica. Les ressenyes totalment hostils del muntatge de Lluís Pasqual al Teatre Lliure (2007) són contrastades amb les més favorables (també de la versió de Pasqual) a Milà i Girona, i també amb les opinions en general positives de posades en escena a Luxemburg i en diverses ciutats alemanyes.

Amb una perspectiva més àmplia, trobem treballs com el de John London, el qual s'acosta a les traduccions de textos teatrals i ens proposa cinc categories dins les quals es podria analitzar la traducció del teatre modern. Així, a vegades el text que serveix com a font per a la traducció crea una impressió molt diferent de l'original, com al cas d'Arrabal i de Beckett. Els errors lingüístics de les traduccions transformen la identitat d'escriptors com passa amb Harold Pinter, Arthur Miller i Sarah Kane. La recerca d'equivalències culturals impossibles produeix versions que disten molt de les obres originals de Valle-Inclán i Eduardo De Filippo. El context sociopolític pot afectar l'essència de textos de Tennessee Williams i de Brecht. Finalment, les condicions de la representació teatral són sovint la causa d'interpretacions errònies de dramaturgs com Dario Fo. La conclusió explica com aquestes pràctiques continuen al segle XXI i com poques persones se n'adonen.

María Gaviña Costero centra el seu estudi en l'obra *Translations* de Brian Friel (Omagh, 1929), obra de gran repercussió en ser estrenada a Derry el 1980 per tractar un tema tan controvertit com el xoc cultural i lingüístic que ocasiona tota colonització. L'autora posa en relació el muntatge que el director Pere Planella va fer el 1988 amb el títol d'*Agur, Eire... agur*, una proposta que, tot i ser un èxit al País Basc i Navarra, segons Gaviña, a causa de la seua lectura no va poder gaudir de repercussió a la resta d'Espanya. Així mateix, Ben Levitas s'acosta al teatre irlandés amb el muntatge de *The Ginger Man* de J. P. Donleavy (Nova York, 1926), estrenat a Dublín el 1959, considerat una

de les *causes célèbres* d'aquest teatre. La recepció de l'obra ha estat elevada a un nivell mític mitjançant el relat de Donleavy, *What They Did in Dublin with "The Ginger Man": A Play* (1961). Tanmateix, aquest relat, que presenta una història d'integritat absoluta, requeria una anàlisi més aprofundida. Aquest article destaca la censura de l'estrena absoluta de l'obra a Londres i mostra un procés complex de negociació amb l'autoritat social. La comparació ha permès reconsiderar com la recepció va funcionar d'una manera diferent, mitjançant els diferents mecanismes de censura, a Gran Bretanya i a Irlanda als anys cinquanta. A més, l'anàlisi de la recepció de l'obra a Dublín mostra una varietat de reaccions més gran del que s'havia pensat fins ara.

Katja Krebs ens acosta a l'obra *The Producers*, un exemple important del que s'ha denominat el "megamusical". L'autora analitza com la seua representació a l'Admiralspalast de Berlín el 2009 va estimular una reacció que estava específicament lligada al seu context local més que no a les seues característiques globals. Així, aquest article no només ofereix una anàlisi del musical comercial i de representacions recents del passat alemany a altres àmbits de la cultura popular, com el cinema i la televisió, per tal de contextualitzar la recepció del muntatge a l'Admiralspalast, sinó que ens planteja una altra qüestió: si es pot comprendre millor la recepció de *The Producers* a Alemanya en termes de la memòria col·lectiva cultural que modifica necessàriament les estratègies interpretatives d'una comunitat global segons un context local i col·lectiu. Rosa Maria Calero, situada així mateix en el marc del teatre en llengua alemanya, ens ofereix una panoràmica del paisatge teatral de l'emigració i la seua repercussió en els mitjans especialitzats. Per una banda, ens hi presenta projectes de i amb immigrants, com *Das Deutsch Griechische Theater, Die Fleischerei* d'Eva Brenner i *Rimini Protokoll* de Helgard Haug, Stefan Kaegi i Daniel Wetzl. I, per una altra, ens acosta a alguns autors i autores d'origen no alemany que han aconseguit dur les seues obres a escena: Emine Sevgi Özdamar, Feridun Zaimoglu & Günter Senkel, Nuran David Calis, Yoko Tawada i Sabine Wen-Ching Wang.

Finalment, centrats en el teatre en llengua francesa, Evelio Miñano ens aproxima a la producció de Louise Doutreligne (Roubaix, 1948), autora d'un conjunt d'obres aplegades sota el títol de *Séductions espagnoles*. Aquest conjunt, format per set títols publicats entre 1998 i 2009, està relacionat de manera diversa amb la literatura i els temes hispànics. L'objectiu d'aquest article és estudiar com en tres d'aquestes obres, *Don Juan d'origine*, *Faust espagnol* i *Carmen la nouvelle*, es tracta la cultura hispànica d'origen tot tenint en compte la seua recepció per un públic de llengua francesa.